

İhtiyat zabitleri ve ihtiyat askerî memurları kanunu

(Resmî Ceride ile neşir ve ilânı : 9/VII/1927 - Sayı : 628)

No.
1076

BİRİNCİ MADDE — İhtiyat zabıt ve memur sınıfı seferde muhtelif kadro boşluklarını doldurmak maksadile yapılmıştır.

Bu sınıfa ayrılanlar hazar vaktinde yetiştirilmek üzere talim ve manevralarda bulundurulur.

İKİNCİ MADDE — İhtiyat zabıt ve ihtiyat askerî memurları şunlardır:

A - Ordu, bahriye ve jandarmadan mütekaid ve müstafi olanlardan ihtiyata ayrılanlar (Kabayihî mütehakkıka ve malûiyeti daime sebeblerile tekaüd edilenler ihtiyata ayrılmazlar).

B - Bu kanunun neşrinden evvel ikinci sınıf namile ihtiyat zabıt ve memurlarından oldukları tasdik kılınanlar,

C - Gedikli küçük zabıtlardan ihtiyat mülâzımı olanlar,

D - Bu kanuna göre ihtiyat zabiti yetiştirilenlerdir.

İhtiyat zabiti yetiştirilmesi

ÜÇÜNCÜ MADDE — Her sene yapılan son yoklama neticesinde sağlam veya sakat asker edilenlerden orta ve tam devreli lise muadilleri ile Yüksek ve tâli derecedeki meslek mektepleri, tüccar, kapdan ve çarhçı mektebi ve muadil mekteplerden ve Darülfünundan mezun bulunanlar 8 nci maddedeki şartları haiz oldukları halde ihtiyat zabiti yetiştirilmek üzere tahsillerinin nevine ve kabiliyetlerine ve Müdafaa-i Milliye vekâletince takdir edilecek ihtiyaca göre muhtelif sınıflara ayrılırlar. Bunlardan tüccar, kapdan ve çarhçı mektebinden neşet edenler de Bahriye vekâleti emrine verilir ve Askerî ehliyetnameyi haiz olub olmadıklarına göre aşağıdaki cedvelde yazılı müddetlerle talim ve tahsile tâbi tutulurlar.

Cedvelde gösterilen hizmet müddetlerimiz mezun buldukları mektebe nisbetle değil, ibraz ettikleri askerî ehliyetnamenin derecesine göredir.

Kıtada - sefainde talim ve terbiye müddeti	Mekteb, sefain ve müesseselerde tahsil müddeti	Zabıt vekilligile hizmet müddeti	Yekûn	Askerî ehliyetname
Ay	Ay	Ay	Ay	
6	6	6	18	Üçüncü maddenin başında yazılı mekteplerden mezun olub da askerî ehliyetnamesi bulunmayanlar
4	6	6	16	Orta ehliyetnamesi olanlar [Orta mektepler ve muadilleri mezunlarından askerî orta ehliyetname alanlar]
2	6	6	14	Tam ehliyetnamesi olanlar [Tam devreli lise muadilleri mezunlarından askerî tam ehliyetname alanlar]
0	6	6	12	Yüksek ehliyetnamesi olanlar [Yüksek mekteplerle tüccar, kapdan ve çarhçı mektebi ve Darülfünun mezunlarından askeri yüksek ehliyetname alanlar]

Bunlardan, cedvel mucibince kıta hizmeti yapan ve ikmal eden veya yüksek ehliyetnameyi haiz olan tabib, kimyager eczacı, dişçi ve baytarlar tercihan kendi tatbikat mekteplerine ve lüzumunda askerî sıhî müesseselere, sınaî kimyagerlerle sanayii madeniye mühendislerinden lüzumlu mikdarı İmalâtı harbiyeye, diğerleri sınıfları ihtiyat zabitan mekteplerine sevk ve buralarda altı aylık bir tahsil ve hizmete tâbi tutulurlar.

Bu müddet zarfında bunlar hakkında iâşe, idare, ilbas maaş hususunda Harbiye mektebi talebesi, tüccar kapdan ve çarhılara dahi muvazzaf deniz talebesi gibi muamele yapılır. İşbu altı aylık müddet nihayetinde iktidarsızlıkları anlaşılanlar askerlik mükellefiyeti kanununa tevfiakan sınıflarının muvazzaflık hizmetlerine aid müddetleri tamamlamak üzere çavuş rütbesile sınıfları kıtaat ve müessesatına gönderilirler.

[Bunların kıtada mektepteki geçen müddetleri hizmeti askeriyelerinden mahsub edilir. Fakat ellerindeki askerî ehliyetname müddetleri nazarı dikkate alınmaz.]

İktidar ve ehliyetleri tasdik kılınanlar ihtiyat zabıt vekili nasb edilir ve sınıfları takım kumandanlığında [kıtası bulunmayanlar sınıf ve mesleklerine aid işlerde] altı ay daha hizmet görürler. Bu müddeti muvaffakiyetle bitirenler muvazzaf zabıt vekilleri hakkındaki şerait dairesinde ihtiyat mülâzimi nasb olunur. Muvaffakiyet gösteremeyenler üç ay daha istihdam olunarak yetiştirilir ve liyakat gösterenler mülâzimlikle, gösteremeyenler, zabıt vekilliği ile terhis olunurlar.

Bunların muvazzaf sınıfa nakletmek isteyenlerinden talimatnamesinde münderiç şartları haiz ve diğer vekâletlerde kanunen mecbur veya müteahhid olduğu hizmeti ifa ve ikmal etmiş bulunanların ihtiyaç halinde muvazzaf sınıfa nakilleri icra ve Harbiye mektebinde tahsilleri ikmal ettirilir.

Yalnız ihtiyat zabiti olarak hizmete devam etmek arzusunda bulunanların Müdafaa ve Bahriye vekâletlerince lüzum görülürse 14 ncü maddenin ikinci fıkrası mucibince azamî iki devre müddeti kadar hizmetlerinin devamına müsaade olunur.

[Bu fazla müddetler, hizada devrei talimiyelerdeki müddetlere sayılır.]

İhtiyat zabıtlığına bidayeten tefrik edilenler, askerlik mükellefiyeti kanununun [34] ncü maddesindeki kısa hizmeti icab ettiren şeraiti haiz olsalar dahi işbu kanun ahkâmına tâbi tutulurlar.

DÖRDÜNCÜ MADDE — Arzuları lâhik olmak şartile gedikli küçük zabıtlardan gedikli küçük zabıt nasbından itibaren bilâ fasıla on yıl hizmetten sonra orduyu terk edenler, imtihanısız beş yıl ve daha fazla hizmetten sonra ayrılanlarla bu kanunun neşrinden evvel ordudan ayrılmış bulunanlar imtihan vermek şartile ihtiyat mülâzimi nasb olunurlar.

BEŞİNCİ MADDE — Vakti seferde görülecek lüzum üzerine cedvelde yazılı müddetlerin azaltılmasına Başkumandanlık salâhiyettardır.

ALTINCI MADDE — Üçüncü maddedeki hizmetler esnasında veya bilâhare ihtiyat zabıtlığı esnasında sıhhatları buldukları sınıfta istihdama elverişli olmadığı askerî sıhhiye heyeti raporile anlaşılanlar ahvali sıhhiyelerinin müsaid olduğu sınıfa nakledilebilirler.

YEDİNCİ MADDE — Üçüncü maddedeki hizmetler esnasında makbul bir mazeretle her kısmın üçde birinden fazla talim ve tahsiline devam edemeyenler devam edemedikleri kısmı tamamlamağa mecbur edilirler. Makbul bir mazereti olmaksızın muhtelif zamanlarda cema üç ay devamsızlık gösterenler veya sui hal-

leri görülenlerin kanunî cezalarından başka ihtiyat zabıtlığıne namzedlik hakları ref edilerek muvazzaf hizmetlerinin mütebakisini sınıfları dahilinde ikmal etmek üzere kıtaata gönderilirler ve devamsızlıkta buldukları müddet ile ellerindeki askerî ehliyetnamelerin kendilerine kazandırdığı talim ve terbiye müddetleri muvazzaf hizmetlerinden sayılmaz.

SEKİZİNCİ MADDE — İhtiyat zabiti ve memuru tefrik olunmak için lâzım gelen şartlar:

- a) Askerî ceza kanununda yazılı tardı müstelzim mahkûmiyeti olmamak,
- b) Eshabı namus ve haysiyetten olmak,
- h) Sivil mekteblerin herhangi birinden sui halinden dolayı tardedilmemiş bulunmak,
- d) Mezun bulunduğu mektebin askerî tedris ve talimi ile tavzif edilenler tarafından ihtiyat zabiti olabileceği tasdik edilmek.

İhtiyat zabıt ve memurlarının kayid yoklama, ve muayeneleri

DOKUZUNCU MADDE — İhtiyat zabıt ve memurları yoklama zamanında nerede bulunurlarsa o mahallin askerlik şubesinde kayid ve yoklama edilirler [bu gibilerin esas nüfus kütüğünde mukayyed oldukları askerlik şubeleri, bunların kayid muamelelerinin yapılab yapılmadığını tedkike ve bulmağa mecburdur.]

Yoklama; ilk yoklama sırasında senede bir defa yapılır.

Her askerlik şubesi, dairesinde mukayyed bütün ihtiyat zabıt ve memurlarının isim, rütbe ve hüviyetlerini gösteren her köy ve mahalle için nümunesi veçhile doldurduğu cedveli Hükûmete göndererek o köy veya mahallelerde herkesin görebileceği yerlere asdırır.

Cedvelde yazılı olanların sağlıklarını ve mevcut değil iseler nerelere gitmiş olduklarını ve bunlardan başka ihtiyat zabiti bulunub bulunmadığını, var ise kimler olduğu ihtiyar heyetlerinden sorar ve kütüklerine işaret eder.

Askerlik şubelerinin bu vazifeleri 10 ve 11 nci maddelerde ihtiyat zabıtlarına düşen vazifeleri izale etmez.

ONUNCU MADDE — Yoklama ilân kâğıdlarının asıldığı tarihten başlayarak bir ay içinde her ihtiyat zabıt ve memuru kanunî ikametgâhını ve malûliyeti olub olmadığını adresile birlikte muntakasında bulunduğu askerlik şubesine şifahen veya mektubla bildirmeğe ve raporlarının musaddak bir suretini bir defaya mahsus olmak üzere göndermeğe veya aslını göstermeğe borçludur.

Mektub gönderenler müracaatlarını gösterir vesika elde etmelidirler. Yoklamadan sonra ikametgâhını değıştirenler ayrıldıkları ve gidecekleri yerleri, askerlik şubelerine bir ay içinde haber vermeğe mecburdurlar.

Ecnebi memleketlerde bulunanlar dahi elçilik veya şebenderliğe müracaatla vesikasını kaydettirecektir. Elçiler veya şebenderler bu müracaati ve malûmatı Müdafaai Milliye vekâletine bildirirler.

Yoklama sırasında istenilen malûmatı şifahen veya mektubla bildirmemiş ve kaydini yaptırmamış veyahud şubeleri muntakası haricine giderek yerlerini değıştirdiklerine dair bir ay içinde şubelerine haber vermemiş olan ihtiyat zabıt ve memurları hakkında, şube reislerinin tahrirî işarı üzerine askerlik kalem reislerince elli lira cezayı nakdî hükmolunur ve tahsili emval kanunu mucibince tahsil edilmek üzere evrakı mahalli Hükûmetine gönderilir.

Herhangi bir askerlik şubesi kütüğüne kaydini hiç yaptırmamış olanlara bu ceza üç yüz lira olub aynı suretle hüküm ve tahsil olunur.

Bu haller kısmî veya umumî seferberliğin ilânına kadar devam etmiş bulunursa cezayı nakdî alınmakla beraber emsalleri çağırılmamış veya tecil edilmiş olsalar dahi bu gibiler hizmete alınırlar. Seferberliğin ilânında bizzat müracaat etmeyenlerden bilâhare dehalet eden veya ele geçenler ayrıca askerî ceza kanununa göre ceza da görürler.

ON BİRİNCİ MADDE — Malûliyet iddia edenlerin, buldukları askerlik şube dairesinde askerî hastane veya kıta ve müesseseden hangisi varsa onun doktorlarından mürekkep bir sıhhiye heyetine, eğer bunlar yoksa kuraya gelecek gifte hekimlere muayeneleri yaptırılır ve muayeneleri neticesi mütehassıs sıhhiye heyetine gönderilmelerine lüzum görülenler, zarurî masrafları Hükûmetçe verilmek suretile en yakın sıhhiye heyetine gönderilirler.

ON İKİNCİ MADDE — Yoklama bittikten sonra (malûliyet iddia edenler) şifahen veya mektubla şubelerine haber verdiklerine dair bir vesika alırlar.

Bu gibiler, kabilse haber verdiklerinde, değilse bir fırsat çıktığında veya ertesi yoklama sırasında muayene ettirilir ve neticesine göre kitüklerine işaret olunur.

ON ÜÇÜNCÜ MADDE — Seferberliğin ilânında veya manevra ve saire için celb puslası alındıktan sonra raporla gösterilmiş hâd hastalıklarla rükûb ve nü-zule iktidar bırakmayan zafiyet gibi katî lüzumu sıhhiye mustenid hastalıklar müstesna olmak üzere malûliyet iddiasında bulunanların müracaatları vazifelerine başlamadıkça nazarı dikkate alınmaz.

Silâh altına davet

ON DÖRDÜNCÜ MADDE — Seferberlik ilânında her ihtiyat zabıt ve memuru ilân saatinden başlayarak en çok kırk sekiz saat zarfında yola çıkmağa ve köy ve mahallelerinin şube merkezlerine olan uzaklığına göre şube merkezinde bulunmağa mecburdurlar. İhtiyat zabıtlarının hazarda hizmete çağırılmaları askerlik şubelerinin resmî mühürlerini havi celb puslalarının kanunî ikametgâha tebliği suretile yapılır. Bu puslalar davet olunan zata imza ettirilmemiş olsa dahi muteberdir.

Hazarda davet keyfiyeti, bunların manevra, tatbikat, atış ve konferanslar gibi tedris ve talime müteallik mukannen içtimalara iştiraklerini temin maksadile ve her iki senede azamî bir buçuk ay devam etmek üzere Heyeti Vekile kararı ile icra olunur. Ecnebi memleketlerde bulunanlar seferberliğin ilân tarihinden itibaren en yakın elçiliğe veya şebenderliğe müracaat etmeğe ve haklarındaki emirlerini almağa mecburdurlar.

Hizmete çağırıldıkları halde gelmeyenler

ON BEŞİNCİ MADDE — Hizmeti askeriyeye çağırılıp mahalli müretteblerine gitmek için emredilen müddetler içinde katî mâna olmaksızın gelip vazifelerine gitmedikleri divanharblerce sabit olan ihtiyat zabıt ve memurları askerî ceza kanununda buna dair yazılı olan cezaları görmele beraber emsalinin salıverildiğinden itibaren geç kaldıkları müddetin seferberlikte bir misli, habazerde yarısı kadar fazla hizmet etmeğe mecbur tutulurlar. Ceza olarak geçirdikleri müddet kıdem ve hizmetlerinden sayılmaz.

İhtiyat zabıt ve memurlarının muvazzaf sınıfa geçirilmesi

ON ALTINCI MADDE — Her ne suretle olursa olsun ordudan ayrılanlar muvazzaf sınıfa nakledemezler. Üçüncü madde ahkâmı müstesnadır.

İhtiyat zabıtlarının terfi ve istihkakları

ON YEDİNCİ MADDE — Hazarda ihtiyat zabıtları, silâh altında geçmeyen sivil hayattaki müddetleri de hizmetlerinden sayılmak şartile muvazzaf zabıtlar gibi terfi ettirilirlen. Ancak mülâzim olacaklar birer ve birinci mülâzim olacaklar ikişer ve yüzbaşı olacaklar sekizer devrei talimiyeye iştirak eylemek ve muvafık sicil almak, bahriyede yüzbaşılık kurslarını ikmal etmek ve yakın seferler süvari ve çarkçı şahadetnamesini haiz olmak şarttır.

Bunların terfilerinde kıdem hesabı muvazzaf zabıtlar içindeki hemnasıblı arkadaşları meyanında hesap olunur.

Binbaşı olmak ve binbaşidan yukarı rütbelere çıkabilmek muharib sınıfına mahsus olup ikmal tahsil etmek ve muvazzaf zabıtlara mahsus terfi kanunundaki bütün kayıd ve şartları ihraz eylemekle meşruttur. Ancak bu şeraitten başka bahriye sınıfında yüzbaşı olmak için yakın seferler ve binbaşı olmak için uzak seferler süvarisi veya çarkçısı şahadetnamesini haiz olmak lâzımdır. Bu maksadla terfi kanununda zikredilen müddeti asgariyenin sülüüsünü filen ifa etmek üzere müracaat edenlerin orduya kabulü münhalât ve sair ihtiyacat nazarı dikkate alınarak aid olduğu vekâletçe takdir olunur.

Seferde ihtiyat zabıtları muvazzaf zabıtlar gibi terfi kanununun ahkâmına tâbi olurlar. Seferde ihtiyat memurunun dahi terfi edebilirler.

ON SEKİZİNCİ MADDE — İhtiyat zabıt ve memurlarından seferde ordudaki vazifelerini ifa ederek terhis edilenler, memursalar ordudaki hizmetleri kendi memuriyetindeki kıdemlerine zammedilir ve meslek ve memuriyeti sabıklarına veya muadillerine alınır. Hazarda ordudaki vezaifi ifa edip terhis edilenler meslek ve memuriyeti sabıklarında istihdam edilirler.

ON DOKUZUNCU MADDE — Hizmete çağırılan ihtiyat zabıt ve memurlarına celb ve terhislerinde usulü veçhile harcırah verilir.

YIRMİNCİ MADDE — Umumî ve kısmî seferberlik için çağırılan mülâzimlere ve yüzbaşılara bir defaya mahsus olmak üzere elbise ve teçhizat tedariki için tahsisat ile beraber birer maaş mikdarında ikramiye verilir.

YIRMİ BİRİNCİ MADDE — Seferberlikte silâh altına alınan ihtiyat zabıt ve memurlarına terhislerinde vazife verildiği tarih ile salıverildikleri tarih arasındaki hizmeti müddetleri bir sene olursa harcırahından başka tahsisat ile birlikte iki maaş, iki sene ise tahsisat ile beraber üç maaş ikramiye verilir. Daha fazla senelerin beheri için maa tahsisat bir maaş zammedilir. Birincinin hitamından sonraki senenin küsurlarında altı aydan noksanı nazarı dikkate alınmaz. Fazlası bir sene sayılır.

İhtiyat zabıt ve memurlarının af ve ihraçları

YIRMİ İKİNCİ MADDE — İhtiyat zabıt ve memurları hazar ve seferde ancak tahdidi sin kanununda yazılı yaşlara kadar hizmete celbolunurlar. Bu yaşlar dahilinde bulunanlardan sıhhiye heyetlerinin raporlarıyla ahvali sıhhiyeleri kıta hizmetlerinde istihdama müsaid olmayanlar ordunun hafif, sabit ve geri hizmetlerinde istihdam edilirler. Ancak seferin icabatı olarak lüzum görüldüğü tak-

dirde, tahdidi sin kanununda yazılı yaşların beş yaşa kadar fevkinde bulunan ihtiyat zabıt ve memurları dahi ahvali sıhhiyesi müsaid olanlarının en gençlerinden başlanarak celb ve orduda istihdam olunurlar.

Ihtiyat zabıtlık ve memurluk hakkını kaybettiren sebebler

YİRMİ ÜÇÜNCÜ MADDE — İhtiyat zabıt ve memurluğundan çıkarılmağı ve yaşlarına göre haklarında askerlik mükellefiyeti kanununun tatbikını icab ettiren sebebler şunlardır:

A) Ordu haricinde buldukları müddet esnasında muhilli şeref ve haysiyet halleri meslek ve itiyad ettiği ciheti askeriyece teşkil edilecek bir heyetin tedkikatına müsteniden Müdafaa-i Milliye vekâletince tahakkuk edenler,

B) Ordu dahil ve haricinde tardı müstelzim olacak derecede her hangi bir mahkeme tarafından mahkûm olanlar,

C) Ordu haricindeki memuriyetinden müebbeden mahrumiyet cezasına mahkûm olanlar,

D) Mahkeme kararile hileli müflis olduğu ilân edilenler (Tekrar iadei itibar ettiği takdirde rütbesi iade olunur),

H) Askerî ceza kanununun (200) ncü maddesindeki tekaüden silki askeriden ihracı müstelzim efali irtikâb edenler.

Hususî vezâif

YİRMİ DÖRDÜNCÜ MADDE — Mesleklerindeki iktidar ve ihtisaslarile temeyyüz ederek tanınmış olan ihtiyat zabıt ve memurları erkânı harbiyei umumiye riyaseti ve Müdafaa-i Milliye vekâletinin tasvibile seferde lüzum ve ihtiyaç derecesinde askerî fabrikalarda ve askerî ilim ve fen müesseselerinde ve makamatta vazife ve mevkilerile mütenasib maaşlarla vekendilerine tahsis kılınacak elbise ile istihdam olunabilirler.

Ihtiyat zabıt ve memurlarının tecilleri

YİRMİ BEŞİNCİ MADDE — İhtiyat zabıt ve memurlarından hiç birisi hazar ve sefer hizmetinden istisna edilemez. Ancak Büyük Millet Meclisi azaları mebusluklarının devamı müddetince müecce'l sayılırlar. Âtidedeki cedvelde yazılı memuriyet ve hizmet sahibleri işbu memuriyet ve hizmetlere tayinleri seferberlik emrinin ilânından evvel tasdik edilmiş olmak şartile ve memuriyetleirnin devamı müddetine münhasır olma küzere yalnız vakti seferde tecil olunurlar.

İşbu tecile tâbi olan ihtiyat zabıt ve memurlarının silâh altına alınacak zaman ve mikdarı başkumandanlıkça takdir ve Hükûmetle başkumandanlık arasında tesbit olunur. Bu cedvelin gösterdiği vazife ve memuriyetler ashabının isimleri her sene kayid ve tesbit olunur.

1 : Şûrayı devlet devairi reislerle azaları,

2 : Divanı muhasebat reisi evvel ve sanileri, müddeiumumî ve azaları,

3 : Başmüddeiumumî ile bilûmum me hâkim reisi ve aza ve aza mülâzimleri, müddeiumumî ve muavinleri, hâkimlerle muavinleri, müstantıklar, ceza reisleri sıfatı kazaiyeyi haiz muavinleri, icra memurları, tabibi adliler,

4 : Elçiler,

5 : Valiler, ve şehireminleri ve vilâyet nüfus müdürleri,

6 : Vekâlet müsteşarlarile Riyaseti Cümhur ve Büyük Millet Meclisi Kâtibi umumileri, heyeti teftişiyeye reislerle müdürü umumiler ve müdürler,

7 : Divanı muhasebat murakibleriyle bilûmum vekâletler kadrosunda mevcut mü-

fettişlerin seferberlik ilânından evvelki miktarının yarısı,

8 : Dört müessesatı nafia komiseri, dört vilâyete bir başmühendis,

9 : İki ticaret, iki sanayi, dört ticareti bahriye, altı iktisad müdürü umumisi,

10 : Leylî kız ve erkek lisesi müdürleri leylî kız ve erkek orta mekteb müdürleri, leylî kız ve erkek sanayi mektebi müdürleri, leylî kız ve erkek muallim mektebi müdürleri, leylî musikî muallim mektebi müdürleri, leylî köy muallim mektebi müdürleri, leylî orta muallim mektebi müdürleri, Yüksek muallim mektebi müdürleri, mektebi mülkiye müdürleri, maarif mıntaka emînleri, talim ve terbiye dairesi reis ve azaları, Darülfünun emini ile fakülte reisleri, Ziraat, Orman, ve Baytar âli mektepleri müdür veya rektörleri ve leylî ziraat amelîyat mektepleri müdürleri,

11 : Diyanet işleri reisi,

12 : Elçilik müsteşarları ve başkâtibleri,

13 : Başşehbenderlerle şehbenderler ve şehbender vekilleri,

14 : Kaza kaymakamları,

15 : Vilâyet defterdar ve muhasebecileri,

16 : Nahiye müdürleri,

17 : Kaza mal müdürleri,

18 : Hârâ müdürü ile iki mutebassıs baytarı, mıntaka ziraat başmüdürleri, dört vilâyete bir ziraat müdürü, haşerat mücadele müdürleri,

19 : Vilâyet sıhhiye ve baytar müdürleri ile vilâyet merkez kazaları hariç olmak üzere her kazaya bir Hükümet tabibi,

20 : A) İdarei umumiyeye aid müessesatı sıhhiyenin etibbası (İşbu müessesatın veçhi tahsisine ve ihtiyacı mahalliyeye göre Müdafaa-i Milliye ve Sıhhiye vekâletleri arasında bilmüzakere tesbit ve icra Vekilleri kararile terk olunur).

20 : B) İdarei hususiye, belediye, şehremanetleri müessesatı sıhhiyesinde bir operatör, bir bakteriyolog, her yüz hasta için bir eczacı ve hasta adedi yüzü geçerse her yüz hasta için bir tabib daha,

21 : Askerî ve mülkî hastane bulunmayan yerlerde şahsî teşebbüslerle seferberlik emrinden evvel açılarak hali faaliyetinde bulunan hususî hastaneler etibbası beher yüz ytağa bir doktor hesabı,

22 : Nüfusu on bine kadar olan kasabalarda bir eczane ve eczacı (bundan fazla olan şehir ve kasabalarda her yirmi bin nüfusa bir eczane ve eczacı hesab edilir ve bırakılır).

23 : Vekâletlerle, idarei hususiye, şehremanetlerine merbut hıfzıssıhha müesseseleri, kimyahane, bakteriyolojihane, kuduz, serum, aşı darüssımaası gibi müessesattaki etibba, baytar, eczacı, kimyagerlerden hidematı fenniyelerinin icab ettirdiği miktar (Müdafaa-i Milliye ve Sıhhiye vekâletleri arasında bilmüzakere tesbit ve İcra Vekilleri kararile terk olunur),

24 : Kömür havzalarında ve imalâtı harbiyeye muktazi maden ocaklarında ve seyrisefain idaresile alelûmum demiryollar ve demiryollarının müntehi olduğu limanlardaki ihtiyat zabıt ve memurlarından vücudlarına ihtiyaç olub vakti hazar-da isinleri Heyeti Vekilece tesbit edilmiş olan kısmı.

YIRMİ ALTINCI MADDE — Umumî veya kısmî seferberlikte tabib, baytar, kimyager, eczacı ve diğçilerin evvelâ serbest çalışanları, badehu yirmi beşinci maddenin fıkaratı muhtelifesi haricinde kalanları hizmete celbedilir. Şukadar ki işbu sıraya riayet zarureti bir mıntaka ihtiyacının ikmalî için diğçer muntakaya müracaati mecburî kılmaz.

YIRMİ YEDİNCİ MADDE — İhtiyat zabıt ve memurları silâh altına davet edildikleri zaman askerî elbiseyi giymeğe mecburdurlar. Âtideki ahvalde de askerî

üniformalarını giyebilirler. Ancak bu kıyafetle sını hareket ettikleri takdirde aynı muvazzaf zabitler gibi mesul olurlar:

- A) Bayramlarda,
- B) Evlendikleri gün.

YİRMİ SEKİZİNCİ MADDE — İhtiyat zabıt ve memurları bu hüviyetlerini ordu haricinde şerefli bir unvan olarak isim ve meslek ilâve edilmemiş kart ve imzalarında istimal edebilirlerse de nüfuzu şahsiyelerini veya askerlik haricindeki mesleklerinde menfaatlerini temin için istimal edemezler.

YİRMİ DOKUZUNCU MADDE — Muvazzaflığı iktisab etmemiş olan ihtiyat zabıtlarından mü'lâzim ve yüzbaşı rütbesinde bulunanlar talib olurlarsa lâzımgelen evsafı haız buldukları ve muvazzaf zabıtanın tâbı oldukları bilûmum kavaniin ve esasata tâbi olacakları hakkında kâtibi adıldan musaddak taahhüd senedi verdikleri takdirde usulü mevzuası dahilinde yetiştirilmek şartile muvazzaf sınıfa nakilleri caizdir. Bunlardan bilâhare ikmalî tahsilde muvaffak olamayanlar bulursa tekrar ihtiyat sınıfa iade ve terhis kılınırlar.

Alelûmum ihtiyat zabıt ve memurları muvazzafa nakil etmeksizin dahi haza Müdafaai Milliye vekâletince lüzum görülecek müddetçe ve kendileri de arzu ederlerse kadro ihtiyacına göre kumanda mevkilerinden hariç vazifelerde kullanılabilirler.

OTUZUNCU MADDE — İşbu kanunun muhtelif maddelerinin tatbikatına aid teferruat, yapılacak talimatnamelerle tanzim olunur.

OTUZ BİRİNCİ MADDE — Bu kanuna muhalif bilcümle ahkâm ile 5 nisan 1326 tarihli ihtiyat zabıtan kanunu ve zeyli mülğadır.

MUVAKKAT MADDE — Aşağıda gösterilenlerin ihtiyat zabıtlığı ve ihtiyat askerî memurluğu şu şartlar dairesinde yapılır:

A) Evvelece hesab memuru sınıfından yetişibde hesab memur vekili olarak terhis edilmiş bulunanlar (bunlar çağırıldıkları zaman ihtiyat hesab memur muavini olarak istihdam olunurlar.)

B) İşbu kanunla refedilmiş olan 438 numara ve 13 mart 1340 ve 531 numara ve 13 kânunuevvel 1340 tarihli kanunların neşirinden evvel mektebden neşet ederek staj görmeksizin kıtalarda kısa hizmetlerini yapanlarla aynı şartlar altında neşet edibde kısa hizmetini görmeyen ve zabıtlık rütbesini almayan bütün sivil etibba, eczacı, kimyager, diş tabibleriyle baytar mektebi âlisinden ve muavin baytar mektebinden çıkanlar (Çağırıldıklarında mukaddema emsalinin ilk çağırılışlarındaki rütbe ile tazviz olunurlar.)

C) İhtiyat zabıt namzedi olmak üzere Harbiye ve levazım mekteblerinde 9 ay tahsilden sonra terhis edilmiş bulunanlarla Umumî harbede ve İstiklâl harbinde ihtiyat zabıt namzedi olarak neşet edib muhtelif sebeblerle terfi edemeyerek namzedlik hakları baki olduğu halde terhis edilmiş olanlar (bunlardan ilk çağırılışlarında bir buçuk ay kıtada veya levazım hizmetlerinde veya müessesatta istihdamdan sonra liyakatleri görülenler ihtiyat zabıt vekili nasbolunurlar. Liyakatleri görülmeyenlerin ihtiyat zabıtlığına namzedlik hakları refedilerek ihtiyat çavuş olurlar.)

D) Kısa hizmetlerini kıtalarda ve atış mekteblerinde ve sanayi kimyagerleriyle den olubda İmalâtı harbiyede bitirenler, ilk çağırılışlarında bu kanuna göre altı ay mekteb ve müessesatta tahsil gördükten sonra ihtiyat zabıt vekili olurlar.

OTUZ İKİNCİ MADDE — Bu kanun neşri tarihinden beş ay sonra muteberdir.

OTUZ ÜÇÜNCÜ MADDE — Bu kanunun icrayı ahkâmına İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

16 haziran 1927

<i>Cumhuriyet Riyasetine tebliği</i>	:	18 - VI - 1927 tarih ve 1/1120 No lu tezkere ile	
<i>Berayı neşir ve ilân kanununun Başvekâlete tebliğ edildiğini müsr Cumhuriyet Riyasetinden mevrud tezkerenin tarih ve numarası</i>	:		
<i>Muzakeratı ihtiva eden zabıt ceridelerinin cild ve sayfası</i>	:	<i>Cild</i>	<i>Sayfa</i>
	:	31	4
	:	32	203,345:357
	:	33	8:17
<i>İşbu kanunun alâkadar olduğu diğer kanunların numarası</i>	:	438,531	